

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

(ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ)

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਮੈਸਰਸ ਭੋਲਾਭਾਈ-ਭੋਗੀਲਾਲ, -ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਰਤਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1954 ਦੇ ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 84.

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)-ਹੁਕਮ XXX- ਦਾ ਉਦੇਸ਼ - -ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਠੇਕਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ - ਭਾਈਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ- ਕੀ ਹੁਕਮ XXX ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ-ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ-ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਦਖਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ/ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ XXX ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਹੁਕਮ XXX ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਇਸ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਹੋਣ।

20 ਸਤੰਬਰ, 1954, 1945 ਦੇ ਐਫ.ਏ.ਓ. 38 ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜਲੰਧਰ, ਮਿਤੀ. 14 ਅਕਤੂਬਰ, 1953 ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡੀ ਡੀ ਖੰਨਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਰੂਪ ਚੰਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ।

ਫੈਸਲਾ

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.-ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ- ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ 1947 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੱਪੜਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਕੱਪੜਾ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਵੰਡਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗਰੁੱਪ ਲੀਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਡੀਲਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੈਸਰਸ ਬੀ. ਹੋਲਾਭਾਈ-ਭੋਗੀਲਾਲ, ਕੱਪੜਾ ਵਪਾਰੀ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਜੋ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਨ, ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਫਰਮ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਰੀਦ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਲਕੋਟ ਫਰਮ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਫਰਮ ਕੋਲ 30,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਕੱਪੜੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1,564 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸਿਆਲਕੋਟ ਫਰਮ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। 31 ਮਾਰਚ, 1952 ਨੂੰ, ਰਤਨ ਚੰਦ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ, 1951 (1951 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ LXX) ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ, ਜੋ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਫਰਮ ਭੋਲਾਭਾਈ-ਭੋਗੀਲਾਲ ਅਤੇ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਰਖਾਸਤ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਫਰਮ ਤੋਂ 31,564-8-6 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 243-15-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 6 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ/ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਫਰਮ ਨੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 9 ਜੂਨ, 1953 ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੌਤਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਵੀ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੀ ਫਰਮ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

(i) ਰਤਨ ਚੰਦ, ਬਿਨੈਕਾਰ, ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਰਤਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ।

ਸਿਆਲਕੋਟ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਇਹ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ 2 ਅਤੇ 3 ਬਿਨੈਕਾਰ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ?

(iii) ਕੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਧੂਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

(iv) ਕੀ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 14 ਅਕਤੂਬਰ, 1953 ਦੁਆਰਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ/ਮਸਲਾ ਨੰਬਰ (i) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ/ਮਸਲੇ (ii) ਅਤੇ (iv) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਕੱਲੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਆਰਡਰ XXX ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਫਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ (iii) ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 14 ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ. ਨੇ 20 ਸਤੰਬਰ, 1954 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਰਮ (ਚੁੰਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ / ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਫਰਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ / ਹੁਕਮ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਹੁਕਮ XXX ਦੀ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਲੈਣਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਿਤ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਜੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਾਰਚ, 1954 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਚੁੰਨੀ ਲਾਲ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਤੇ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਚੰਦ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਨ, ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇਹ 7 ਜਨਵਰੀ, 1955 ਦੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ

ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਖੰਨਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਮ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਹੁਕਮ XXX ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਤਸਦੀਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਰਤਨ ਚੰਦ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦਾ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੰਮੂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਨਵਰੀ, 1948 ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਲ ਸੇਲ ਡੀਲਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ: -

“ਰਤਨ ਚੰਦ, ਪੁੱਤਰ ਐਲ. ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ, ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ।

(ਐਸ ਡੀ.) ਰਤਨ ਚੰਦ।”

ਤਸਦੀਕ ਇਕੱਲੇ ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸ ਫਰਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਹੁਕਮ XXX ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਕਮ XXX, ਨਿਯਮ 1(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ-

"ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਫਰਮ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ) ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ।

ਫਿਰ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ-

"ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (I.L.R. 8 Lah. 1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ, ਤਸਦੀਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ XXX ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਮ ਚੰਦ-ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ (1) ਕੇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 10 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

" ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਹੁਕਮ XXX ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫਰਮ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਯਾਜਨਕ ਢੰਗ ਵਜੋਂ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਹਨ ਲਾਲ-ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਉਦੈ ਰਾਮ-ਸੇਵਾ ਰਾਮ (A.I.R. 1936 Pat. 140) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਫਰਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ-ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ, ... ਉਕਤ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਾਬੂ ਭਗਤ ਲਾਲ ਰਾਹੀਂ" ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਬਾਬੂ ਭਗਤ ਲਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹੁਕਮ XXX, ਨਿਯਮ 1 ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰੰਗੂਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੀ. ਆਰ. ਐਨ. ਐਸ. ਪੀ. - ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਚੌਟਿਆਰ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਆਰ. ਐਮ. ਟੀ. ਐਸ. ਟੀ. ਫਰਮ ਇਲਾ (A.I.R. 1935 Rang. 209) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਕਮ XXX, ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਖੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਫਰਮ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਰਮ ਬਿਨੈਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੇ ਫਰਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਹੁਕਮ XXX ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਹੁਕਮ XXX ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋ ਭਾਈਵਾਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਕਈ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ

ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਖੰਨਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ/ਜਾਂਚ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਜੋ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਬਿਨੈਕਾਰ, ਫਰਮ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ/ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ (Exhibits) R/1 ਅਤੇ R/2 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ 10 ਫਰਵਰੀ, 1947 ਅਤੇ 11 ਜੂਨ, 1947 ਦੇ ਦੋ ਪੱਤਰ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 10 ਫਰਵਰੀ, 1947 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਮ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ ਕੋਟੇ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:-

"ਚੁੰਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਪ੍ਰੋ. (ਗਰੁੱਪ ਲੀਡਰ)।"

11 ਜੂਨ, 1947 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ, ਸਾਥੀ ਦੁਆਰਾ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਲਈ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ/ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ (Exhibit) R/6 ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ, ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ (Proprietor) ਦੁਆਰਾ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਲਈ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗਵਾਹ ਚੁੰਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਸਿਆਲਕੋਟ ਫਰਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ/ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਉਸ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ, ਇਸ ਲਈ, ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਫਰਮ ਚੂਨੀ ਲਾਲ-ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

ਉੱਪਰ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ